

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “อนโตปฺปติ — ผู้เฝ้าใน”

คำว่า **อนโตปฺปติ** เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง มาจากคำ ๒ คำ คือ **อนโต** (ภายใน, ในภายใน) รวมกับคำว่า **ปฺปติ** (เฝ้า) รวมกันแล้วแปลได้ว่า ผู้เฝ้าใน หรือ ผู้เฝ้าในภายใน มีอรรถที่ลึกซึ้งมาก เป็นเครื่องเตือนสำหรับผู้ที่มีกิเลสอยู่อย่างแท้จริง ดังข้อความบางตอนจาก สารัตถปกาสินี อรรถกถาสังยุตตนิกาย สพายตนวรรค ปฐมทวารุขันธ์สูตร ว่า “**อนโตปฺปติ (ผู้เฝ้าใน)** ความว่า ชื่อว่าความเป็นผู้เฝ้าใน เพราะเป็นความเฝ้าของคุณความดี (คือ ความดีไม่เกิดขึ้น มีแต่อกุศลเกิดขึ้น) แม้ของบุคคลผู้ไม่เฝ้า ในอาการ ๓๒ มีใจ และ หัวใจ เป็นต้น”.

ข้อความที่แสดงถึงบุคคลผู้เฝ้าในนั้น เป็นข้อความโดยตรงจากพระธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่มีประโยชน์มาก เพราะเหตุว่าแสดงให้เห็นถึงชีวิตประจำวันจริง ๆ ซึ่ให้เห็นสภาพธรรมของแต่ละบุคคลตามความเป็นจริงว่า แม้ว่าเป็นผู้ที่มีอวัยวะภายในไม่เฝ้า คือ มีหัวใจ ปอด ตับ ไต ยังดีอยู่ เป็นต้น แต่ก็ได้ชื่อว่า เป็นผู้เฝ้าในได้ในขณะที่จิตเป็นอกุศล, ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ จิตก็เฝ้าได้ แม้ร่างกายจะไม่เฝ้า ซึ่งก็ไม่พ้นจากความประพฤติเป็นไปของปุถุชนทุกคนในขณะนี้ ไม่มีเว้นใครเลย ทุกขณะที่จิตเป็นอกุศล นั่นก็คือเป็นผู้เฝ้าใน แต่ละบุคคลจะต้องเป็นผู้ที่รู้ตัวเองตามความเป็นจริง ต้องเป็นผู้ตรง อาจหาญที่จะพิจารณาตัวเอง พร้อมทั้งควรอย่างยิ่งที่จะมีศรัทธา น้อมประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมโดยเห็นโทษของอกุศล แล้วตั้งใจที่จะขัดเกลา ไม่ใช่ตั้งใจที่จะหลีกเลี่ยงละเลย มิฉะนั้นแล้วข้อความดังกล่าวนี้จะไม่มีความประโยชน์เลย ที่แสดงให้เห็นว่า จิตเฝ้า แม้ร่างกายไม่เฝ้า

ที่จะเป็นความเฝ้าและมีกลิ่นที่ไม่ดีออกมาอย่างเห็นได้ชัด คือในขณะที่เป็นทุจริต ทางกายบ้าง ทางวาจาบ้าง แสดงให้เห็นว่ากว่าที่กายทุจริต ทุจริตจะเกิดขึ้น อกุศลจิตภายในเกิดขึ้นมากมายทีเดียว เช่น บางคนอาจจะคิดชั่วอยู่ในใจ โดยยังไม่ได้พูดหรือกระทำ ซึ่งก็เป็นอกุศลวิตก (ตริกไป ในอกุศล) แล้วในขณะที่นั้น ๆ แต่เมื่อคิดมากเข้าสะสมมากเข้า อกุศลมีกำลังขึ้น ก็ทำให้เกิดกายทุจริต วจีทุจริตได้ กำลังของอกุศลมีมากแล้วในขณะที่นั้น จึงถึงขั้นลงเป็นทุจริตกรรมประการต่าง ๆ เป็นไปเพื่อเบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อน เพราะฉะนั้น วันหนึ่ง ๆ ถ้าเห็นกายทุจริต วจีทุจริตเมื่อใด เมื่อนั้นก็จะรู้ว่าอกุศลวิตกเกิดขึ้นมากมายนับไม่ถ้วน จิตเฝ้าแล้วเฝ้าอีก เพราะกุศลธรรมไม่ได้เกิดขึ้นเลย

จึงแสดงให้เห็นตามความเป็นจริงว่า สำหรับบุคคลผู้ที่ยังมีกิเลสทุกคน ควรที่จะได้พิจารณาข้อความดังกล่าวนี้ เพื่อจะได้ขัดเกลากิเลสของตนเอง ถ้ารู้สึกตัวว่าจิตเฝ้าซึ่งน่ารังเกียจมากทีเดียว ก็จะต้องใช้ยารักษา คือ กุศลธรรม มิฉะนั้นแล้ว ก็จะไม่สามารถทำให้จิตที่เฝ้ากลับเข้าสู่สภาวะปกติได้ ดังนั้นจึงควรอย่างยิ่งที่จะพึงพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญา สะสมปัญญาไปตามลำดับ และเจริญกุศลทุกประการ สะสมเป็นอุปนิสัยที่ดีต่อไป ซึ่งจะเป็นไปเพื่อรักษาจิตที่เฝ้าให้เป็นจิตที่บริสุทธิ์หมดจดจากกิเลสได้ในที่สุด.

0

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com , โทร . ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖]